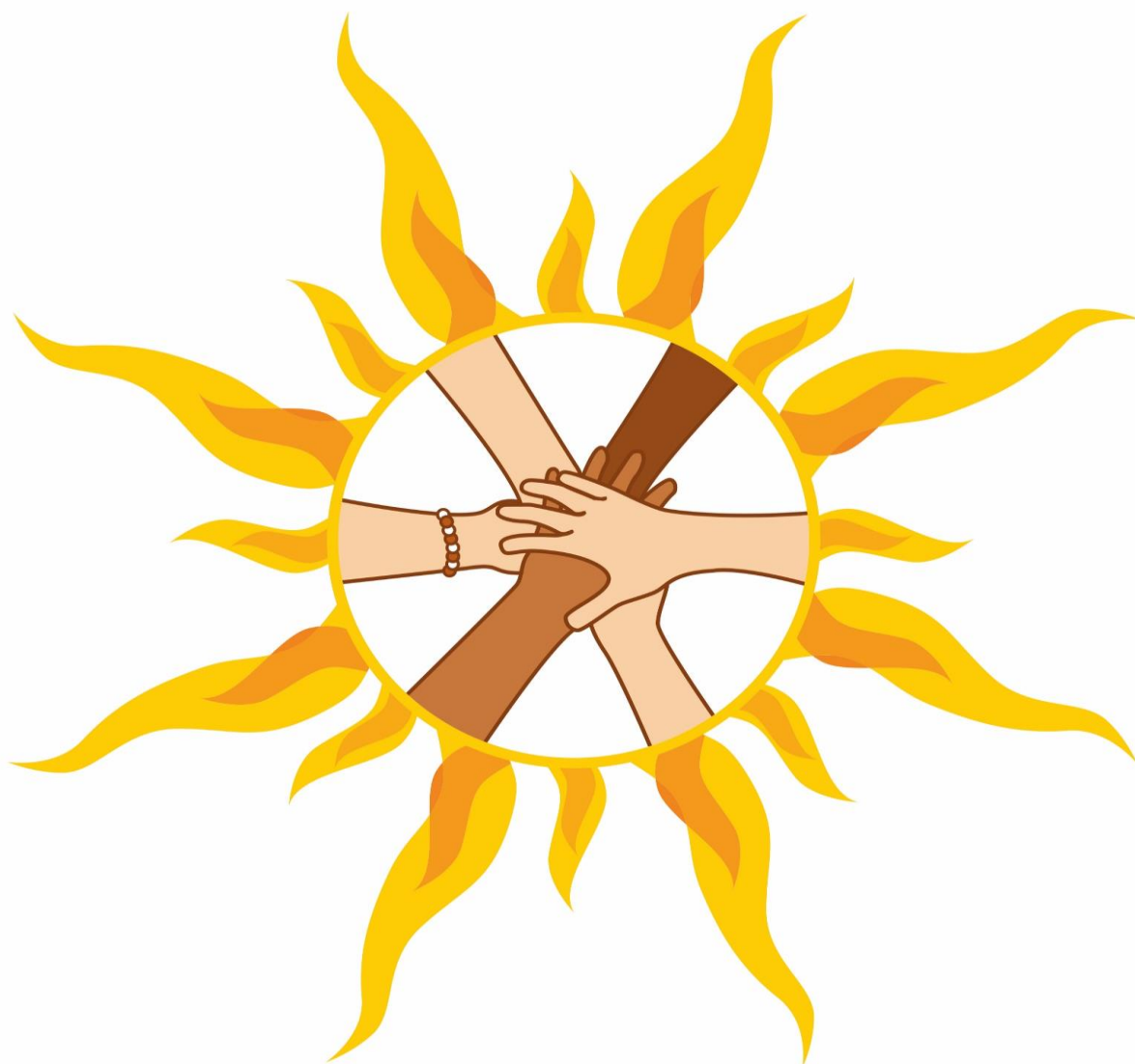

Pædagogisk læreplan for Børnehuset Solstrålen 2020

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Om skabelonen

Denne skabelon henvender sig til jer, som er ledere og pædagogisk personale i dagtilbud. Formålet med skabelonen er at inspirere og understøtte udarbejdelsen af jeres lokale pædagogiske læreplan.

Den grundlæggende ramme for udarbejdelsen af den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven med tilhørende bekendtgørelse, der er omsat i Børne- og Socialministeriets publikation [*Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold*, 2018](#). Det er hensigten, at I skal bruge publikationen, når I arbejder med skabelonen.

Skabelonen indeholder alle de lovmæssige krav til at udarbejde den pædagogiske læreplan. Samtidig understøtter skabelonen jeres overvejelser vedrørende den løbende dokumentation og evaluering af arbejdet med den pædagogiske læreplan.

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for det pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse, hvor legen er grundlæggende, og børneperspektivet er tydeligt. Jeres konkrete læreplan giver jer en ramme til at arbejde systematisk med at planlægge, følge op på og videreudvikle kvaliteten i det pædagogiske læringsmiljø i jeres dagtilbud i forhold til jeres børnegruppe.

Inden for de krav, der følger af dagtilbudsloven, er det op til jer at beslutte, hvordan I konkret vil arbejde med den pædagogiske læreplan. Jeres læreplan skal være et dynamisk og meningsfuldt dokument, som peger fremad, og som I kan bruge aktivt i den løbende udvikling af den pædagogiske kvalitet og jeres pædagogiske praksis.

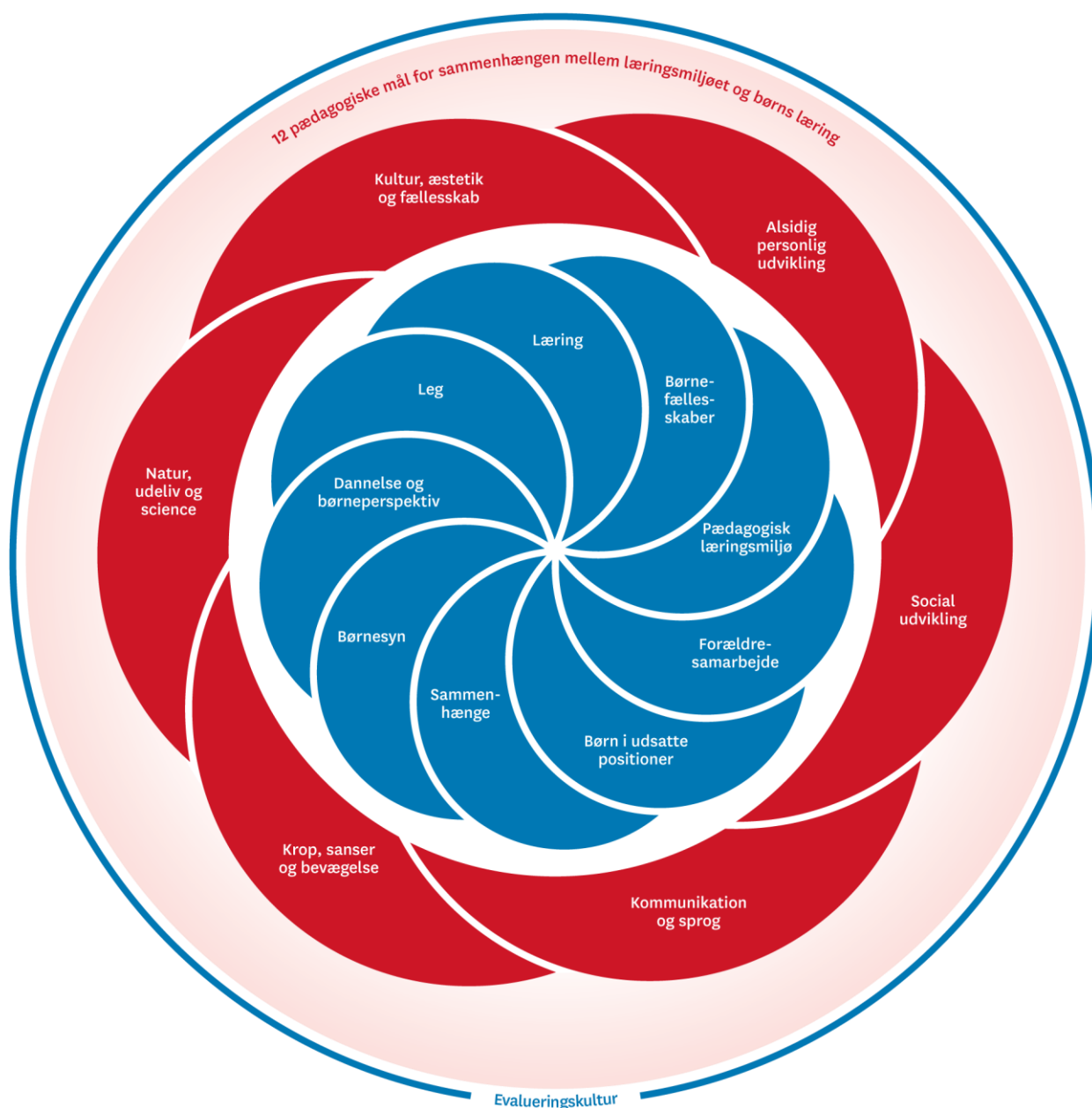
[*Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold*](#)

Brug af skabelonen

Når I udfylder skabelonen, skal I klikke på *skrivefeltet*. I kan fremhæve tekster og indsætte billeder.

I kan slette denne side ved at markere teksten og billedet og trykke *slette*. I kan også slette den sidste side, hvis I ønsker det.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i

publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Hvem er vi?

Her beskriver vi kort vores stamoplysninger, pædagogiske profil og lokale forhold. Det kan for eksempel være børnegruppens sammensætning og forskellige forudsætninger, de fysiske rammer, geografisk placering og andre ting, der har betydning for vores pædagogiske arbejde.

Solstrålen er en integreret institution for børn i alderen 0-6 år. Vi er normeret til 60 børnehavebørn og 20 vuggestuebørn. Vi er delt på 2 vuggestuegrupper 0-3 år og 3 børnehavegrupper 3-6 år. I børnehaven arbejder vi med aldersopdelte grupper på tværs af stuerne 2 dage om ugen.

Institutionen er beliggende tæt på Viby skole afdeling Ørstedvej med adgang til skønne grønne områder og med udsigt til marker. Vi er tæt på by, tog og busser.

I Solstrålen arbejder vi ud fra vores værdigrundlag TRANE så vi i vores pædagogiske arbejde kan skabe:

Tryghed og Tillid

Respekt

Anerkendelse

Nærvær

Engagement

Vi har en dejlig stor og grøn legeplads, med mange forskellige læringszoner, blandt andet bevægelse, fordybelse m.m. Legepladsen er delt op så vuggestuen har deres egen hyggelige afskærmede legeplads og dermed mulighed for at placere sig på den legeplads de i konteksten finder bedst ud fra børnegruppen.

Vi har dejlige lyse og rummelige lokaler som løbende er sat i stand. Vi tilbyder mange udviklende og inspirerende læringsmiljøer for børnene som løbende bliver justeret i takt med børnegruppens interesser og behov.

I Solstrålen har vi barnet i centrum og lægger stor vægt på børnenes trivsel, udvikling, læring og dannelse. Vi arbejder på at skabe de bedste rammer for det enkelte barn og har stor fokus på at alle føler sig som en del af fællesskabet. Vi afholder flere personale-møder og læringsgruppemøder årligt med fokus på at styrke fagligheden og dermed højne kvaliteten i huset.

Vi mener at det er vigtigt at børn og voksne får rørt sig tit og ofte. Det gør vi blandt andet ved at lave rytmik, gå i hallen/salen samt lave bevægelseslege på legepladsen eller stuen. Bevægelse giver overskud og skaber glæde. Når vi giver plads til masser af bevægelse

-gelse, grin, sjov og samvær kan vi skabe glade børn og børn med overskud.

Vi har egenproduktionskøkken, hvor der bliver lavet sund, nærende og økologisk mad. Vi vægter højt at det meste af maden er lavet fra bunden af en faguddannet køkkenleder.

Vi er uddannelsessted for PA-studerende.

Vi er aktive i nærmiljøet, hvor vi benytter de lokale butikker med børnene ved pædagogiske indkøb. De ældste børn besøger plejehjemmet og de ældre fra plejehjemmet besøger Solstrålen. Derudover benytter vi aktivt vores lokale bibliotek hvor børnene kan lege, låne bøger samt deltage i bibliotekets aktiviteter såsom filmvisning, højtlesning m.m.

Vi har stort fokus i arbejdet med overgange såvel internt i huset som i overgangen fra børnehave til SFO/skole.

Pædagogisk grundlag

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

”De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.

- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Først forholder I jer til de fem elementer:

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber.

I kan beskrive elementerne samlet eller hver for sig.

De øvrige elementer i det pædagogiske grundlag skal ifølge loven fremgå særskilt af den pædagogiske læreplan. Disse elementer forholder I jer til lidt senere.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 15

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Børnehuset Solstrålens pædagogiske børnesyn anerkender børn som unikke personer med hver deres særlige forudsætninger. De voksne anerkender og forstår børnene, og den pædagogiske praksis tager afsæt i børnenes trivsel, interesser og potentialer.

Børns udvikling forstås som en helhed, hvor de intellektuelle, følelsesmæssige, sociale og kropslige sider af barnets udvikling opfattes som tæt forbundne. Solstrålens medarbejdere giver omsorg og mulighed for leg og aktiviteter, som engagerer, udfordrer og giver mening for børnene. De voksne prioriterer de nære relationer og understøtter børnenes samspil, så børnenes selvværd styrkes, og de får en tro på, at de kan mestre de udfordringer, som de møder i deres hverdag.

Børnene tillægges en aktiv rolle i deres egen udvikling og læring. De voksne går i dialog med børnene og giver dem medindflydelse, så børnene med respekt for fællesskabet kan forfølge egne interesser og projekter. Med fokus på og anerkendelse af børnenes ressourcer og bestræbelser på at lære, støtter de voksne alle børn i at blive inkluderet i det sociale fællesskab.

I vores struktur arbejder vi med en vekslen mellem at børn og voksne indgår i større og mindre fællesskaber. I grupperne/ stuerne arbejder det pædagogiske personale med dannelse og Børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber ud fra vores børnesyn, og med den tilgang, at indgå i små grupper, gives børnene mulighed for at øve sig, opnå kompetencer og erfaringer, der giver mod på at bruge dem i det større fællesskab.

I Solstrålen er vi optaget af at følge barnets spor og inddrager det i aktiviteter, læringsmiljøer og tematiske forløb, ud fra teorien om at motivation er en vigtig faktor for børnenes trivsel og læring. Vi vægter højt at barnet føler sig set, hørt og forstået som det individ det er og møder anerkendende voksne, hvilket understøtter barnets selvværd og dermed mere mod og troen på sig selv til at indgå i et fælleskab med både børn og voksne.

Legen har en værdi i sig selv og det er gennem leg at barnet bearbejder indtryk og oplevelser og derved tilegner sig læring. Legen skal have plads til fordybelse og plads til at bevæge sig rundt og udvikle sig. Solstrålen har gennem et projekt 'styrket fokus på børns læring' fået skabt en større opmærksomhed på den voksnes rolle i legen. I det pædagogiske arbejde har vi fokus på hvilken former for positioner, deltagende, støttende eller afventende, den voksne benytter i barnets leg ud fra barnets nærmeste udviklingszone.

Læring foregår hele dagen gennem leg, aktiviteter, relationer og hverdagens rutiner. I Solstrålen har vi stort fokus på at arbejde i mindre grupper både aldersintegreret samt aldersopdelt med fokus på børns deltagelsesmuligheder samt at kunne tilbyde det enkelte barn de bedste udviklingsbetingelser. Barnet oplever, bøvler og erfarer gennem livet, derfor er det vigtigt at vi skaber rum til at barnet får tid og plads til at lege, lære og gentage. Vi arbejder ud fra en anerkendende og nærværende pædagogik og er bevidste om at den voksnes tilgang har stor betydning for barnets lyst til at deltage og være nysgerrig.

Pædagogisk læringsmiljø

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

I Solstrålen arbejder vi på at skabe pædagogiske læringsmiljøer med nærværende og anerkendende voksne, der følger barnets perspektiv. Vi skaber læringsrum i alle situationer ved, at vi er opmærksomme på hverdagens læringsmuligheder og herigennem giver plads til samspil og fordybelse med andre.

Vi justerer og tilpasser løbende de fysiske læringsmiljøer, her indretter vi bl.a. stuerne med de rekvisitter og legetøj som vi ser børnene er optaget af, så vi kan understøtte barnet ved at stimulere deres fantasi og deltagelsesmuligheder i legen. Vi lytter til børnenes ønsker og inddrager dem i det omfang det er muligt i indretningen af læringsmiljøet f.eks. har vi i børnehaven taget udgangspunkt i en gruppe børns store interesse i dinosaurer, og udforskning af forskellige måder at lege med dem på skabt et dino-miljø, som både er læringsmiljø for leg med dinosaurer, andre dyr, samt konstruktion, idet der er materialer til rådighed, som børnene kan bygge miljøer for dyrene i. Vi har inddraget børneperspektivet i tilrettelæggelsen og udviklingen af dino-miljøet idet de har været en aktiv del af indretningen ved f.eks. at konstruere vulkaner m.m.

Vi er ligeledes optaget af at udvikle vores udendørs læringsmiljøer, således at de inspirerer til fantasi, kan udfordre motorisk, give sansemæssige oplevelser og danne grundlag for leg og udvikling i fællesskaber med andre. Legepladsen er organiseret så den tilgodeser børnenes egen spontane og frie leg, med plads til fysisk udfoldelse samt ro og fordybelse. På legepladsen bidrager vi med forskellige aktivitetskasser som f.eks. bøger, dinosaurer, kreative materialer m.m. som er med til at understøtte arbejdet med de pædagogiske læreplanstemaer.

I både vuggestue og børnehave organisere vi os ud fra en struktur hvor vi arbejder i aldersopdelte grupper nogle dage om ugen, med pædagogiske tilrettelagte aktiviteter, der tager udgangspunkt i børnegruppens sammensætning, deres aktuelle behov, samt zone for nærmeste udvikling. Aktiviteterne planlægges ud fra et børneperspektiv, hvor arbejdet med børnenes spor vægtes højt.

I rutinepædagogikken er der gode muligheder for læring, idet rutiner er præget af gentagelser. Børnene lærer at mestre dagligdags aktiviteter, som de senere i livet kan drage stor nytte af. Rutiner er også hvordan vi inddrager, skaber fællesskab, medansvar, dannelse og omsorg for hinanden

I Solstrålen vægter vi selvhjulpenhed højt og det bærer vores rutiner stort præg af. Vi ser, at alle børn har forskellige ressourcer og kan byde ind. De daglige rutiner fylder meget i vores hverdag og vi har stort fokus på at skabe gode læringsrum med nærvær og fordybelse. Endvidere er vi opmærksomme på at der gennem rutiner udvikles vigtige sociale kompetencer som samarbejdsevne, tolerance samt kendskab til og respekt for hinandens forskellige styrker og udfordringer.

En daglig og vigtig rutine i Solstrålen er bl.a. den "overgang", børnene mødes af flere gange hver dag – nemlig garderoben. Når børnene er i garderoben, er vi som voksne bevidste om muligheden for at skabe et både fysisk og psykisk læringsmiljø, hvor børn og voksnes samspil styrkes positivt. I forhold til det fysiske læringsmiljø ønsker vi, at børnene selv kan nå deres tøj, så de får en oplevelse af selvstændighed samtidig med at det giver større mulighed for selvhjulpenhed. Derudover er der billeder af barnet på

dets garderobe, så barnet får tryghed, genkendelighed og ejerskab. Desuden er der tænkt over den fysiske placering af børn. F.eks. har nogle børn behov for at blive skærmet ved at have garderobeplads længst væk fra døren, hvor der er ro. Vi er meget bevidste på den voksens rolle og benytter forskellige strategier i læringsmiljøet f.eks. om vi hjælper, støtter eller guider barnet i situationen. Vi har også fokus på at børnene hjælper hinanden ud fra de ressourcer de har og her oplever vi at børnenes sociale kompetencer styrkes, børnene bliver stolte og får en succesoplevelse.

Samarbejde med forældre om børns læring

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

I Børnehuset Solstrålen lægger vi stor vægt på samarbejdet med forældrene, som vi anser som eksperter på deres eget barn og derfor en vigtig samarbejdspartner. Vores fælles engagement i børnenes trivsel, leg og læring er essentielt for et godt forældresamarbejde, og det er vigtigt at det er præget af tiltro og nysgerrighed. Når vi forbinder forældrenes ekspertviden om deres barn med vores faglige viden om børns udvikling samt viden om barnet som en del af en gruppe, giver vi de bedste betingelser for udvikling af det hele barn.

I Solstrålen foregår forældresamarbejdet på mange forskellige niveauer: den daglige kommunikation, forældremøder og -samtaler, pædagogisk dokumentation, forældrekontaktudvalg m.m

Når et barn starter i Solstrålen, får man tilsendt en velkomstpakke bestående af blandt andet velkomstfolder, en invitation til ugentlige besøg, i tiden fra de har modtaget pladsen til de skal starte m.m. Dette er alt sammen information og en invitation til at opbygge et godt forældresamarbejde fra starten.

Vi tilbyder alle børn en individuel samtale når de har været hos os i 3 mdr, en gang årligt omkring barnets fødselsdag samt ved overgang både internt i huset samt til sfo/skole. Her taler vi om barnets trivsel, udvikling, læring og dannelse. De individuelle samtaler tager udgangspunkt i et dialogredskab, som er udarbejdet af Rambøll. I dialogredskabet

skal forældrene også reflektere over deres barns udvikling. Således at det bidrager til en fælles forståelse for, hvor barnet er udviklingsmæssigst, og hvor barnets nærmeste udviklingszone og læringspotentialer er. Målet er at blive klogere på, hvordan vi i fællesskab kan understøtte barnet bedst muligt.

Ved behov afholdes der mere end en årlig samtale. Har vi eller forældrene en bekymring for et barns trivsel, udvikling, læring og dannelse, snakker vi med forældrene herom. Ofte vil vi indkalde til en samtale, så vi i fællesskab kan arbejde på, at barnet kommer i positiv trivsel og udvikling.

Vores forældre bliver desuden inddraget i deres barns hverdag gennem Famly (børneintra). Her beskrives aktiviteter, lege og rutiner. Der bliver lagt billeder og små videoklip op af forskellige læringssituationer, ligesom vores didaktiske overvejelser omkring en aktivitet beskrives. Dokumentationen på Famly er med til at skabe sammenhæng mellem institution og hjem. Her får forældrene mulighed for at snakke med deres barn om det, de ser på situationsbillederne.

Vi arbejder løbende på at inddrage forældrene i vores temaer på mange forskellige måder f.eks. ved fysisk deltagelse hvor de bidrager med deres viden eller medbringer artefakter som er relevant i forhold til temaet. Vi afholder forældremøde i efteråret hvor vi informere og inviterer forældrene ind i børnenes hverdag og gennem dialoger og workshops får vi indsigt i forældrenes perspektiver som vi inddrager i vores pædagogiske overvejelser og planlægning. Derudover har Solstrålen et FKU, forældrekontaktudvalg, som er børnehusets høringsorgan. Vi afholder 4 møder årligt hvor husets pædagogik, struktur m.m. drøftes og forældrene involveres samtidig med at deres perspektiver inddrages i Solstrålens pædagogiske udvikling.

Forældrene inviteres til 2 arrangementer årligt, sommerhygge samt juleåbenthus, hvor forældre og børn sammen med personalet kan hygge sig sammen i en uformel og rar atmosfære.

Vigtigst af alt er den daglige kontakt – ansigt til ansigt. Stort og småt – alt er lige vigtigt. Det er her vi lærer hinanden at kende og opbygge tillid og tiltro til hinanden. Nogen gange foregår det i garderoben eller på stuen og andre gange kan der være behov for at gå fra. Dette aftales efter behov.

Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Alle børn kan opleve på et tidspunkt at være i en udsat position. Der kan være tale om, at det er over ganske kort tid eller over en længerevarende periode. Årsagerne kan være mange, men fælles for alle børn i udsatte positioner gælder, at de på en eller anden måde er i risiko for at stå uden for børnefællesskabet.

Vi tror på at alle mennesker har de samme behov for at føle sig elsket, føle sig tryk, værdifuld, en del af et fællesskab og kunne udfolde sig, derfor er det meget vigtigt for os, som pædagogisk personale at have øje for at hjælpe, støtte og guide børn i udsatte positioner

Vi samarbejder først og fremmest med forældrene igennem en tæt dialog, og hvis der er behov for det kan vi udbrede samarbejdet med PPR (pædagogisk psykologisk rådgivning), som er et kommunalt team bestående af andre fagligheder, som ønsker det bedste for barnet og kan give sparring til forældre og personale.

Vi arbejder desuden med et værktøj der hedder Roskilde Modellen, som vi bruger til at afklare barnets udvikling og evt. udfordringer. Værktøjet kan medvirke til at pege på, hvilket behov for understøttelse vi skal iværksætte.

Hele Roskilde Kommune arbejder med metoden Sprogtrappen som er et værktøj til at afdække præcist hvor det er meningsfuldt at sætte ind i barnets sprogudvikling. Dette arbejdes der primært med i vuggestuen I børnehaven laver vi sprogvurderinger af børn hvis vi tænker der skal afklares om der er brug for en særlig indsats. Det arbejde sker altid i dialog med forældrene.

Som personalegruppe drøfter vi løbende børn i udsatte positioner og vi har en procedure der sikrer, at alle personaler kender de aftaler der er indgået omkring et barn. Vi arbejder tæt sammen med PPR, så vi kan skabe de bedste udviklingsmuligheder for alle børn.

Vi er bevidste om at møde børn i deres nærmeste udviklingszone, og er i vores kommunikation med andre børn, forældre og hinanden opmærksomme på, at skabe nye fortællinger om børn, der kan bidrage til at de ses i lyset af deres ressourcer. Vi arbejder med at gøre indsatser til en del af hverdagspædagogikken, således at det bliver naturligt for både børn og voksne, at børnene har brug for at blive mødt forskelligt og har forskellige behov.

Sammenhæng til børnehaveklassen

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe.)

I Solstrålen arbejder vi med at børnene udvikler så mange færdigheder som overhovedet muligt for bedst at kunne begå sig i sociale fællesskaber. Derfor skaber vi rum til at børnene får øvet så mange færdigheder, at de kan begå sig i nye børnefællesskaber, nye sociale kontekster, og at de er nysgerrige og læringsparate. Vi øver, at børnene bliver selvhjulpne, så de kan holde styr på deres egne ting, at de ser mening i at bidrage til fællesskabet, egen læring mv. Desuden har vi et stort fokus på, at de kan modtage individuelle og kollektive beskeder, vise hensyn til deres kammerater og være gode kammerater overfor alle. Alt sammen er vigtige egenskaber for at kunne begå sig og deltage i et socialt fællesskab.

Vi har i mange år haft et godt samarbejde med Peder syv og Dåstrup Skole (nu Viby Skole), Viby Fri Skole samt de øvrige daginstitutioner i området, omkring skolestart. Det betyder, at vi helt konkret har et formaliseret og målrettet samarbejde med samarbejdsmøder om både den gode overgang og børnene inden skolestart, hvor vi bl.a. på ledeses og personale niveau løbende evaluerer overgangen og drøfter, hvad børnene skal mestre. Inden skolestart har vi et fællesprojekt på den kommunale skole, hvor børnene over flere dage får mulighed for at opleve skolen og møde andre børn, som de skal gå i skole med.

I Solstrålen arbejder vi, fra september og frem til maj, med pædagogiske aktiviteter, der er målrettet førskole. Her synger vi blandt andet ”klar parat start” sangen til vores samling. Sangen anvendes af alle førskolebørn i Roskilde Kommune og er med til at styrke overgangen og skabe genkendelighed for alle kommende skolestartere, når de er på forbesøg på skolen, og når de starter i SFO og skole”. Derudover afholder vi skoleparathedssamtaler med forældrene i oktober/november med udgangspunkt i dialogprofilen.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Børnehuset Solstrålen har et rigt nærmiljø med masser af natur og by. Vi går ture til vores lille skov og vandhul hvor vi er undersøgende på naturen f.eks. kigger vi efter insekter og krybdyr. Turene går også til legepladser samt de lokale idrætsfaciliteter, inde som ude, i området hvor vi udfordres motorisk.

I forbindelse med vores temaprojekter er vi opmærksomme på hvordan vi kan inddrage lokalsamfundet. Vi foretager pædagogiske indkøb i de lokale butikker, besøger genbrugsstationen, låner bøger m.m. på biblioteket.

Solstrålen har samarbejde med det lokale plejehjem, Toftehøjen. Vi slår katten af tønden og synger fastelavnssange sammen med de ældre fra aktivitetscenteret. Derudover besøger vi beboere på plejehjemmet hvor vi leger, spiller spil eller laver kreative aktiviteter til eller sammen med beboerne. Beboerne besøger også Solstrålen hvor de iagttager og snakker med børnene. Vi går også Lucia på Plejecentret Oasen.

Ved juletid deltager vi i Viby cityforening juletræspyntning sammen med andre institutioner fra Viby. Derudover tager vi i Syv kirke hvor vi ser julegudstjeneste og synger julesalmer.

Vi benytter bus og tog når vi skal til arrangementer i byparken, besøg på brandstationen, bondegårdstur eller når vi tager til Avnstrup skov og Solrød strand m.m.

I vores kommende skolegruppe benytter vi SFO'ens lokaler så børnene får kendskab samt tryghed med de fysiske rammer, hvilket er med til at gøre overgangen mere genkendelig.

Pt. Bygges der meget i Viby, vi prioriterer at gå ture til byggepladserne så vi kan følge med i processerne samt kigge på de mange store maskiner m.m. der følger med i store byggeprojekter.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal indtages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

I Solstrålen udvikler og justerer vi løbende vores fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø. Vi har i både vuggestue og børnehave lyse og rummelige rum, hvor der er plads til børnegrupperne. Vi har god justerbar belysning samt både faste og mobile støjvægge rundt om i huset. På stuerne og i fællesrummet har vi væghængte borde som giver os mulighed for mere fleksibilitet i vores indretning af læringsmiljøer.

Vi skaber læringsrum i hele huset, så en motorikbane i fællesrummet eller en bil-leg i garderoben, vil ofte være at se. Vi evaluerer løbende på vores indretning i forhold til hvordan børnene bruger miljøerne og justere samt udvikler ud fra børnenes interesse og alder. Vores indretning er aldrig statisk og udvikles ud fra et barnesyn og børnenes perspektiver.

Vores legeplads er indrettet i legezoner med f.eks. legestativ, gynger, bålhytte m.m. Derudover bidrager vi med aktivitetskasser med forskelligt indhold (duplo, bondegårdsdyr m.m.) som vi tager med ud på legepladsen til at skabe læringsmiljøer, som børnene synes er spændende og stimulerer deres lyst til at være deltagende.

I løbet af året arbejder vi med forskellige temaer og traditioner, som kommer til udtryk, idet vi udsmykker med tegninger og andre kreative ting vi laver, i hele huset.

I Solstrålen har vi en god omgangstone, vi hilser på hinanden, snakker pænt til hinanden og alle har noget at byde ind med. Vi arbejder med fri for mobberi.

I vores køkken laves der god og næringsrig mad. Køkkenet er opmærksomme på farvesammensætningen samt hvordan maden præsenteres ved måltidet, så det er indbydende og giver mod og lyst til at smage på nye ting. Vi hænger madplan op for 1 uge ad gangen og dagligt kommer der billede op af dagens ret, så både forældre og personale har mulighed for at snakke med barnet om måltidet.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

I Solstrålen har vi barnet i centrum. Det betyder at vi tager udgangspunkt i barnet og følger dets spor. Vi ser på de individuelle behov, samt gruppens behov. Ud fra det laver

personalet nogle pædagogiske læringsmiljøer der er med til at udvikle børnene personligt og socialt. Læringsmiljøerne skal være så brede som muligt, så børn med særlige behov også kan indgå i dem, med eller uden voksnes støtte og guidning. Desuden har vi fokus på den voksnes rolle i forbindelse med læringsmiljøerne. Hvordan kan vi indgå i miljøerne så vi understøtter og udfordrer børnenes kompetencer bedst muligt. Da børnegrupperne løbende ændrer sig, er det vores vigtigste opgave løbende at tilpasse vores læringsmiljøer til barnet/gruppens behov. Alle børn skal kunne udvikle deres lege samt udforske deres grænser og erfaringsverden.

Vi har en struktur i Solstrålen der gør at børnene bliver delt i mindre grupper på tværs af køn, kultur og alder. Vi skaber rammerne for at børnene får ro til at lege i mindre grupper. I børnehaven deler vi børnene op i aldersopdelte grupper 2 gange om ugen.

I Solstrålen styrkes og udvikles børnenes medbestemmelse, dannelse og livsduelighed gennem pædagogiske aktiviteter, samlinger og mindre grupper. Personalet er omsorgsfulde og nærværende. Vi har en anerkendende tilgang til børnene og hinanden. Det er med til at skabe tillid og tryghed for alle. Et godt miljø, hvor børnene udvikler sig og føler sig forstået.

Vi griber børnenes spor når de er nysgerrige og opsøgende, da samspillet mellem barn/barn og voksne er med til at udvikle kommunikation og erfaringsdannelse.

Vi lærer børnene at vente på tur, da vi ved det gavner børnene senere i livet at kunne behøvs udsætte sig selv.

Vi vægter et godt forældresamarbejde højt, da vi mener at det udvikler børnene bedst muligt. Vi er her for børnene og ønsker at give dem de bedste udviklingsbetingelser som muligt, så de kommer ud herfra som hele mennesker.

Eksempel børnehave:

De voksne har lagt mærke til at en større drengegruppe er meget optaget af dinosaurer og beslutter at de vil snakke med børnene om evt. at lave en dinorum. Børnene bliver meget begejstret og den voksne spørger ind til hvad der kan være i et sådan rum. Børnene bidrager med mange forslag (vulkan, lava, sten, grene, dinosaur m.m.) Dette laves i fællesskab samtidig med at der undersøges hvad dinosaur er ved at låne bøger på biblioteket, søge på nettet m.m. Flere af børnene havde stor viden som de kunne dele med de andre børn.

Eksempel vuggestue:

3 børn er med på badeværelset, 2 piger på 2½ år og 1 dreng på 2 år. Den ene pige bruger ikke ble og går derfor hen på wc'et, den anden pige tager bleen af og fortæller at hun ikke har noget i bleen. Drengen kigger på begge piger og forsøger at trække sine bukser ned mens han siger en masse, den voksne ikke forstår. Han peger mod wc'et og den voksne tolker at han også gerne vil på wc og sætter ord på ham "du vil også gerne tisse" drengen nikker og smiler.

Social udvikling

"Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

I Solstrålen har vi gennem et pilot projekt arbejdet med børns leg. Vi lagde fokus på legens betydning for den sociale udvikling, samt effekten af den voksnes rolle i forbindelse med legen. Vi oplevede at børnene fandt sammen i gode legerelationer og kvaliteten af legen var markant bedre. De voksne blev mere opmærksomme på hvor vigtig en rolle de har samt hvilke positioner de kan tage ind i legen. (aktiv deltagende, igangsættere, observerende eller guidende).

Venskaber og fællesskaber blev skabt og udviklet. Børnene blev opmærksomme på at selv om de er forskellige kan alle byde ind i en leg på deres egen måde. Fx et barn som ved meget om maskiner kan styrke en leg med biler på en god måde og lære de andre om det.

Som voksne er vi bevidste om at vi er rollemodeller og vi har en anerkendende tilgang til børnene. Når de voksne deltager i legen med de mindste børn, børn i udsatte positioner eller børn med meget lidt sprog, bruger de voksne meget tid på at italesætte børnenes hensigter/intentioner over for de andre børn så alle føler sig set og forstået i legen.

Vi holder samlinger, hvor børnene på skift er dagens hjælper og børnene lærer at lytte til hinanden og vente på tur. Vi øver kollektive beskeder, såsom hvilket tøj de skal have på, dagens program m.m. Som dagens hjælper har barnet et "med-ansvar" for at give

disse beskeder samt hjælpe med dagens praktiske gøremål ud fra deres udvikling. I samlinger, aktiviteter og andre sammenhænge understøtter vi det verbale sprog med tegn til tale i det omfang der er behov for det.

Vi arbejder meget med at børnene skal være gode ved hinanden og hjælpe hinanden. Vi har 0-3 års vuggestuer og 3-6 års børnehavestuer. De mindste i gruppen lærer meget af de ældste, mens de ældste lærer blandt andet at tage hensyn til de mindste, udvise empati samt behovsudsætte. Det kan fx være at hente en sut eller bamse til dem der græder eller hjælpe et barn op som er faldet.

I forbindelse med måltiderne hjælper børnene på skift med det de kan i de rutiner og praktiske opgaver der er. De voksne er aktivt deltagende under måltidet og er med til at skabe en fælles opmærksomhed på et samtaleemne samtidig med at der er fokus på at hjælpe hinanden f.eks. "vil du række mig kartoflerne".

Eksempel børnehave:

Et barn står og kigger nysgerrigt på 2 børn som leger i sandkassen. En voksen sætter sig i sandkassen og begynder at lave sandkager. Barnet kommer hen til den voksne og begynder at lege med. De 2 andre børn bliver nysgerrige og kommer hen og deltager, efter kort tid leger de alle 3 sammen

Eksempel vuggestue:

Nogle børn sidder på gulvet og leger med magneter, de har bygget et tårn. Et andet barn sparker til tårnet så det vælter. De børn som bygger bliver kede af det. Den voksne sætter sig ved børnene og tager det barn som væltede tårnet op på skødet og sætter ord på barnet. "jeg kan godt se at du gerne vil bygge med magneter, skal vi hjælpe rip og rup med at bygge tårnet igen". Alle 3 børn begynder at bygge sammen med den voksnes hjælp og herefter legede de videre uden den voksne.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

I Solstrålen arbejder vi med sproglige kompetencer hele dagen, både i de planlagte aktiviteter samt i de daglige rutiner. Fx har vi fokus på sproget mens vi klipper og klistre, spiller spil eller før, under og efter måltidet

Vi deler ofte børnene i mindre grupper, hvor de voksne har mulighed for at være mere nærværende. Der bliver læst, spillet og leget mens der bliver snakket sammen. For de mindste sættes der mange ord på hele tiden og for de børn der har nogle ord, øves i sætningskonstruktion, at tale rundt om ordet og dialog over flere led. Vi sætter ord på barnets mimik og kropssprog samt italesætter barnets intentioner.

Under vores samlinger på stuerne er der også meget fokus på sproget. Der kan snakkes om billeder, ferier, der læses dialogisk læsning så børnene bliver mere og mere aktive. Vi har temaer i huset der varer 2-3 måneder, så der er tid til at tilegne sig ord, viden og sprogforståelse. Vi læser og synger ofte de samme bøger og sange da gentagelser er vigtigt for indlæring hos barnet. Det er vigtigt at vi har den fælles opmærksomhed

Børnene bliver støttet og vejledt i at invitere andre til leg med ord samt at føle sig forstået i legen, altså i kommunikationen i legene. Vi arbejder med at tydeliggøre vores læringsmiljøer med skriftsprog og pictogrammer.

Vi gentager og italesætter stort set alt hvad vi laver, så børnene hører ordene igen og igen. Vi sætter fagter og bevægelser på når vi snakker og synger og benytter internettet til at lytte til musik/sange, så børnene hører den samme sang i forskellige udgaver.

I kommunikationen med Børn i udsatte positioner benytter vi tegn til tale samt pictogrammer i det omfang det er relevant. Vores nærvær og øjenkontakt er meget vigtigt i forhold til den sproglige udvikling.

Vi griber børnenes spor i hverdagen og det er med til at give rigtig gode samtaler. Nysgerrigheden og lysten til samtale er vigtigst og emnet vi snakker om er mindre vigtigt.

Ex. Barn har sprog men bruger det sjældent, kun ved lyst – fik bøger med hjemmefra hvilket gav mere snak fra barnet (barnet i centrum)

Vi vægter højt at der er tilgængelige materialer for børnene og benytter derfor ofte biblioteket til at låne bøger som er relevante i forhold til de temaer vi arbejder med samt hvilken interesse børnene har på given tidspunkt.

Eksempel børnehave:

Vi har i en periode haft fokus på dagens bog. Hvert barn skulle skiftes til at medbringe en bog som vi læste og snakkede ind i samt hvorfor barnet havde valgt bogen.

Eksempel vuggestue:

Til samling har vi valgt at benytte dialogisk læsning, Rødhætte. Børnene kender bogen godt, da vi har læst den mange gange og de elsker den. Vi snakker om Rødhættes vej til bedstemor samt når hun kommer ind i huset og hvad der sker undervejs. Børnene deltagelse aktivt og bidrager med det de kan ud fra den alder og udviklingstrin de er på.

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

I Solstrålen har vi en fantastisk legeplads med muligheder for at udvikle og udfordre børnenes kropslige kompetencer. Legepladsen indeholder forskelligt terræn i form af fliser, asfalt, græs, bakker og sand. Derudover har børnene mulighed for at gynge, rutche, gå på line samt forskellige køretøjer. Vi har også hængekøjer og legestativer til at klatre op i. Der er både plads til rolige aktiviteter i hyggemiljøer samt plads til larm, fodbold og løbelege. Vi har fokus på at udfordre barnet tilpas så barnet får lyst og mod til at udfordre sig selv i forskellige situationer.

Vores børn render på bare tæer om sommeren og sanser og mærker terrænet.

Vi sætter pædagogiske aktiviteter i gang både inde og ude med fokus på fysiske udfoldelser, stafetter, fangelege, fodboldlege m.m. I børnehaven deltager vi i børneulykkesfondens bevægelsesuge ”Hej skal vi lege” og i vuggestuen er vi med i DGI kampagnen ”hej skal vi tumle”, som begge indeholder mange bevægelseslege.

Vi synger, danser og leger bevægelseslege i vuggestuen hvor vi bruger kroppen, så vi får en bevidsthed om kroppen samt hvor det findes på kroppen.

Vi har haft mulighed for at låne en sal om vinteren, så stuerne på skift kan bevæge sig indendørs. Vi sidder stille med børnene og koncentrere os om spil, læser bøger eller er

kreative hvor der er rig mulighed for at finmotorikken udvikles. Der bliver skabt ro og rum så børnene kan fordybe sig i leg m.m.

Hos os er selvhjulpenhed meget vigtigt. Vi har løbende dialoger med forældrene omkring barnets næste udviklingstrin (ZNU) børnene får lov at øve sig i af og påklædning med hjælp og guidning fra de voksne. Vi hjælper med at benævne kropsdele og tøjdele undervejs. Ved måltidet smører og skærer selv, eller med hjælp, deres mad ud og når de kan øver de sig i at hælde vand og mælk op og øser mad op på tallerkenen.

Indenfor har vi forskellige læringsmiljøer hvor man kan bygge med magneter, klodser m.m. lege med biler, dukker, togbaner m.m. Derudover tilpasser vi løbende vores læringsmiljøer til den givne børnegruppe og kan derved have både klatrevæg, pudrum eller andre rum som giver plads til fysisk udfoldelse.

Eksempel børnehaven:

En gruppe børnehavebørn samles i fællesrummet hvor de voksne har konstrueret en bane med mange motoriske udfoldelser. Blandt andet balancebum, hoppe ned, kolbøtter, kravle over og under m.m. Den voksne støtter og guider det enkelte barn løbende samt justere udfordringen til barnets zone for nærmeste udvikling så barnet får succes med at lykkes.

Eksempel vuggestuen:

6 børn gik en tur til vores lille skov i blæsevej. De faldt en del gange over grene og andet i skovbunden, så vi øvede os i at tage store og små skridt samtidig med at vi skulle holde balancen i blæsevejret.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

I Solstrålen er vi ude hver dag. Børnene har rig mulighed for at udfordre sig selv motorisk på vores bakke, flisearealer, i skovområdet samt på græsplænen. Vi har små sandkasser til at grave i samt et areal med gyngestativer og klatrestativer med rutsjebane. Kanterne omkring faldunderlag samt i sandkasser bruges som balancebomme. Bakken må børnene også grave i. Vi har et dejligt bålhus det bruges bl.a. til at skabe samarbejde med køkkenet når vi har temaer hvor køkkenet kan inddrages.

Rundt om vores institution har vi marker, kæmpe boldbaner, en lille skov og vandhul som vi ofte går på tur til. Naturen omkring os er blandt andet med til at skabe en opmærksomhed på og viden om årstiderne.

Vi har temaer hvor vi arbejder på at få naturen og science med ind. Det kan være forsøg med sand, vand, pinde, sten og meget andet. Det kan være at bygge insekthotel og være nysgerrige på krible/krable dyrene.

I børnehaven udvides temaerne lidt så børnene lærer lidt om fødekæder eller har genbrugsprojekter hvor vi lærer børnene om miljøet og evt. besøger genbrugsstationen,

samler skrald og lader børnene sortere affaldet samtidig med gode snakke omkring at passe på miljøet.

Vi har en legeplads i henholdsvis børnehave og vuggestue hvor der kan forekomme store vandpytter til at hoppe i og lege med vand hele året rundt. Børnene har stor glæde af at lege med vandet på forskellige måder.

Vi har store kastanjetræer på legepladserne. Børnene oplever at se kastanjerne vokse, falde ned og at kastanjerne falder ud af skallen. De samlerne kastanjerne og vi laver kastanjedyr som pædagogisk aktivitet

Vi har mange forskellige bærbuske samt plantekasser på legepladsen (skaber sammenhæng til køkkenet fra jord til bord). Vi har fine blomster som er blevet foræret af børnenes bedsteforældre og de har selv plantet dem sammen på vores bedsteforældredag (ejerskab viden om pasning m.m.)

Legepladsen består af mange fastsatte læringsmiljøer i form af legestativ, sandkasse m. fl. Derudover bidrager vi med aktivitetskasser med forskelligt indhold (duplo, bondegårdsdyr m.m.) som vi tager med ud på legepladsen til at skabe læringsmiljøer.

Eksempel børnehave:

Et barn finder en larve på legepladsen. Larven bliver lagt i et sommerfuglebur med friske blade og børnene kigger til larven hver dag og er nysgerrige på udviklingen.

Eksempel vuggestue:

Det har regnet meget de sidste par dage og i løbet af natten har det været frostvejr. Et barn får øje på en vandpyt som er dækket af et tyndt lag is. Barnet går på vandpytten og erfarer at isen går i stykker og vandet plasker frem. Barnet griner og gentager indtil al isen er væk.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

I Solstrålen følger vi blandt andet årets traditioner. Vi er kreative og arbejder med forskellige materialer omkring de forskellige traditioner

Vi holder samlinger med læring omkring påske, jul m.fl. samt alle vores forskellige temaer i løbet af året.

Vi besøger vores nærmiljø, handler lokalt med børnene omkring pædagogiske aktiviteter. Vi besøger biblioteket, hvor vi låner bøger, leger og af og til ser små film eller hører historier.

Vi har også samarbejde med plejehjemmet. Børnene besøger og laver aktiviteter med de ældre. De ældre besøger også Solstrålen hvilket skaber liv og livskvalitet for alle.

I Solstrålen arbejder vi på at skabe udviklende og inspirerende læringsmiljøer for børnene. Vi bruger meget tid på at lære børnene at deltage i samlinger. Det kan være med dialogisk læsning, fagtesange eller bevægelseslege f.eks. omkring det der rører sig i

gruppen eller det tema vi arbejder med. I arbejdet med vores fælles temaer i huset bruges tiden i samlinger på at snakke om og google noget med børnene. Vi synger meget og digter af og til selv sange om vores temaer.

I samlingen har vi stort fokus på at lære børnene at vente på tur, lytte samt modtage kollektive beskeder og herigennem få en forståelse af at vi er forskellige og der skal være plads til alle. Det er vigtigt for os at tilpasse samlingen så alle børn kan deltage ud fra deres udviklingstrin og dermed bidrager samt får en følelse af at være en del af fællesskabet.

Eksempel børnehave:

1 gang om året holder Solstrålen gæstebestedag, hvilket betyder at alle børn har et familiemedlem som kommer og deltager i eftermiddagens gang. Hertil har bedsteforælderen mulighed for at medbringe en blomst som plantes sammen med barnet et sted på legepladsen. Bedsteforælderen/-e kommer rundt og ser institutionen og kommer i dialog med andre bedsteforældre.

Eksempel vuggestue:

En voksen tager en bamsedragt på mens børnene ser det også skal de synge og lege "bjørnen sover". Den voksne lægger sig på gulvet med ansigtet i gulvet og alle børnene står rundt om. Den voksne begynder at synge og kigger op og ser at alle børn ligger ligesom den voksne. Da den voksne når til "men man kan dog" springer børnene op og siger "Wrrrrreeeeeeaaaaa" med glæde og grin og straks siger de "igen, igen".

Evalueringskultur

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Her kan I kort beskrive jeres arbejde med at etablere en evalueringskultur som en del af det daglige pædagogiske arbejde. I kan fx beskrive, hvordan I arbejder systematisk med evaluering, om I arbejder med særlige metoder, om I arbejder eksperimenterende eller undersøgende med et særligt fokus, samt hvordan, hvor ofte og i hvilke fora I drøfter og reflekterer over jeres pædagogiske praksis mv.

Vi ved at en systematisk, udviklende evalueringskultur, hvor det pædagogiske personale og ledelsen løbende evaluerer sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse, er afgørende for udviklingen af kvaliteten af den pædagogiske praksis. Derfor er vi i Solstrålen undersøgende på at finde en meningsskabende metode som understøtter at det pædagogiske personale udvikler en faglig, selvkritisk og reflekteret tilgang til det pædagogiske arbejde.

I udviklingen af en evalueringskultur i Solstrålen arbejder vi med forskellige evalueringstyper, både konkrete aktiviteter f.eks. relationen mellem børn og pædagogisk personale, men også på i hvilket omfang de pædagogiske læringsmiljøer f.eks. måltidet, understøtter børnenes trivsel, udvikling, læring og dannelse. I undersøgelse af dette benytter vi KIDS, som er et redskab til at vurdere den pædagogiske kvalitet i daginstitutioner samt materialet `redskab til selvevaluering. Vi er opmærksomme på at det indimellem kan det give mening at få andre øjne på egen praksis, fx interne ressourcer som kolleger, konsulenter el.lign. og benytter det i vores pædagogiske praksis. Derudover arbejder vi på at inddrage børnenes og forældrenes perspektiver og det pædagogiske tilsyn i vores evalueringskultur og herigennem skaber de bedste forudsætninger for det enkelte barns trivsel, udvikling, læring og dannelse.

Den overordnede evaluering af læreplan og læringsgrundlaget drøfter vi på personalemøder, og den kontinuerlige evaluering i hverdagen drøftes på stuemøder og afdelingsmøder

På personalemøder varetages det fællesskabende samarbejde i huset gennem emner om pædagogisk viden og faglighed. På afdelingsmøder planlægges hverdagen, og der skabes en rød tråd gennem hele afdelingen. På stuemøderne diskuteres forhold vedrørende stuens børn og planlægning af hverdagen på stuen.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Her kan I fx kort beskrive, hvordan evaluering af læreplanen kan ses i forhold til jeres evalueringskultur i hverdagen.

Når vi har tilsyn benytter vi materialet fra KIDS og de emner og spørgsmål man skal forholde sig til finder vi også anvendelig i vores evaluerende praksis. I Roskilde Kommune kan det både være den pædagogiske konsulent, områdelederen eller en anden pædagogisk leder som foretager KIDS-målingerne eksternt. Der vil også altid være en medarbejder fra eget hus og husets egen pædagogiske leder som gør det. Sammen laver man en vurdering og en handleplan for meningsfulde indsatser og fokusområder så man bliver ved med at være et dagtilbud i positiv udvikling til gavn for børnene

Vi påtænker at evalueringen af læreplanen, sker på personalemøde/lørdag 1 gang hvert andet år, med de observationer, refleksioner og justeringer vi oplever relevante gennem den kontinuerlige evaluering i hverdagen. I Tegn på læring II, er der mulighed for opsamling af læring og refleksioner i en oversigt, som vi tænker kan være brugbar til evalueringen af læreplanen.

Her kan I finde yderligere inspiration til arbejdet med den pædagogiske læreplan

Til at understøtte og inspirere jeres videre arbejde med den styrkede pædagogiske læreplan er der udviklet en række øvrige materialer. Alle inspirationsmaterialer – nuværende og kommende – kan findes på www.emu.dk/omraade/dagtilbud

Redskab til selvevaluering er en ramme til systematisk at analysere jeres praksis inden for centrale områder i den styrkede pædagogiske læreplan.

Redskab til forankringsproces indeholder fem tilgange til, hvordan I kan arbejde med forandring og forankring af et stærkt pædagogisk læringsmiljø.

Film introducerer indholdet i og illustrerer hovedpointer fra publikationen *Den styrkede pædagogiske læreplan*.

Forskellige tematiske materialer dykker ned i viden om et tema og giver inspiration til dialog og handling. Her er bl.a. materialer om evaluerende pædagogisk praksis, som understøtter en systematisk tilgang til det at evaluere.

Der offentliggøres løbende nye temaer.

Alle materialer kan findes på www.emu.dk/omraade/dagtilbud

Pædagogisk læreplan

© 2019
Danmarks Evalueringsinstitut og
Børne- og Socialministeriet

Citat med kildeangivelse er tilladt

Design: BGRAPHIC